

Enav, Peter. «Iran's Role in the Caspian», London: Financial Times Press, 1999.

پس از استقلال جمهوری‌های شوروی سابق در سالهای اخیر موضوع «دریای خزر» به‌طور ویژه‌ای در مباحث مربوط به منابع نفت و گاز مطرح گردیده و این حوزه از دیدگاه ژئوپلتیکی از اهمیت برخوردار می‌باشد. اهمیت سیاسی و اقتصادی دریای خزر و مطرح شدن منافع کشورهای همسایه دریای خزر، ترکیه و آمریکا در منطقه و موضوعات مربوط به مسیر عبوری خط لوله و تأمین انرژی از این منطقه از عناوین آشنای بسیاری از سمینارها و اجلاس‌های گوناگون سیاسی و اقتصادی است.

کتاب «نقش ایران در دریای خزر» بر آن است تا گزارشی از نقش ایران در حوزه دریای خزر ارائه نموده و پتانسیل نفت و گاز این منطقه و مسیرهای مختلف انتقال منابع هیدروکربنی آسیای مرکزی به بازارهای خارجی از طریق ایران و سایر مسیرها را بررسی و تحلیل کند.

نگارنده این کتاب در خصوص ایران به این نکته اشاره دارد که ایران نه تنها خود یکی از تولیدکنندگان در حوزه دریای خزر بلکه یکی از مسیرهای انتقال و صدور برای سایر تولیدکنندگان این منطقه محسوب می‌شود و می‌تواند به شیوه معاوضه (سواب)^۱

در زمینه انتقال نفت عمل نماید. اقتصادی بودن مسیر عبوری خط لوله از ایران و موضع آمریکا و سایر رقبا در این حوزه فیزیکی از مباحث مطروحه دیگر است. به زعم نگارنده کتاب، نقش ایران در آسیای مرکزی دشوار و پیچیده است. ایران از سویی می‌خواهد روابطش را با جمهوری آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان توسعه بخشیده و نفوذش را افزایش دهد و نیز آنها را در صدور نفت و گازشان کمک نماید و از سویی باید توجه داشت که ممکن است با خطر به تحلیل رفتن برنامه توسعه صادراتش مواجه گردد.

بررسی استراتژی توسعه منابع هیدروکربنی ایران و تأثیری که بر توسعه و انتقال منابع دریای خزر خواهد داشت در کتاب مورد بررسی قرار گرفته و همچنین مزایای شیوه‌های مختلف انتقال در آسیای مرکزی و راه‌اندازی خطوط لوله جدید و پتانسیل ویژه ایران در حوزه وسیع دریای خزر بحث می‌شود. نگاه به برخورد ایران و دیدگاه سیاسی‌اش در خصوص فعالیت شرکتهای غربی در دریای خزر و برنامه Buy - Back از سوی ایران و بررسی ابعاد مختلف آن بخش دیگری از مباحث کتاب است.

در یک نگاه کلی می‌توان به موضوعات برجسته کتاب به شرح ذیل اشاره داشت:

- نگاه به موضوع خط لوله در آسیای مرکزی و نقش پنج قدرت خارجی (آمریکا - ترکیه -

روسیه - چین - ایران) و کلیه کشورهای آسیای مرکزی از منافع ژئوپلتیکی مهم برخوردار هستند.

- تحلیل دورنمای تولید نفت و گاز کشورهای آسیای مرکزی به تفکیک تا سال ۲۰۱۵

میلادی و مصارف داخلی انرژی و بازار صادرات.

- نگاه به مسیرهای مختلف صدور و انتقال انرژی و طرح مسایل اقتصادی مسیرهای

مختلف.

- سیاستهای توسعه منابع هیدروکربنی ایران و تأثیر آن بر حوزه دریای خزر.

- سیاست آمریکا در آسیای مرکزی و علت مخالفت با نقش ایران در انتقال منابع

هیدروکربنی.

- نگاه به روابط روسیه با ایران و ترکیه و تأثیرگذاری روسیه در دریای خزر و افزایش

استخراج منابع هیدروکربنی منطقه.

مطالب کتاب مجموعاً در شش فصل اصلی تنظیم و ارائه شده است:

- فصل اول: ایران، آسیای مرکزی و خلیج [فارس]

- فصل دوم: افسانه و واقعیت در خصوص منابع هیدروکربنی دریای خزر.

- فصل سوم: استراتژی توسعه منابع هیدروکربنی ایران

- فصل چهارم: ایران، راه صادراتی منابع هیدروکربنی آسیای مرکزی

- فصل پنجم: سیاست آمریکا و ایران

- فصل ششم: ایران در میانه

لازم به ذکر است علاوه بر مطالب فوق، جداول و نمودارهای مختلفی درباره تولیدات،

صادرات، پروژه‌ها و مسیرهای عبور نفت در هر فصل به فراخور موضوع بحث افزوده شده است.

مطالب کتاب می‌تواند توسط شرکتهای فعال در تولید نفت، پالایش، توزیع و همچنین مشاوران،

مؤسسات مالی، سرمایه‌گذاران، تحلیلگران، دولت‌ها و نهادهای ذیربط مورد بهره‌برداری قرار

گیرد.

نویسنده کتاب نقش ایران در دریای خزر تحلیلگر حوزه دریای خزر و خاورمیانه بوده و این

کتاب جزو مجموعه فایننشال تایمز انرژی^۱ و به شماره انتشار بین‌المللی کتاب (شابک): ISBN:

1840831472 به بازار کتاب عرضه شده است.

بهرروز آقائی

سريلانكا؛ ايران را راه طلايي كشورهاي آسياي مركزي مي داند

وزير بازرگاني سريلانكا جمهوري اسلامي ايران را راه طلايي كشورهاي مستقل مشترك المنافع دانست و استفاده اين كشور از راههاي ايران را براي دستيابي به بازار آسياي مركزي مورد تاكيد قرار داد.

هون كينگزلي در مراسم افتتاح ششمين اجلاس كميسيون مشترك همكاري هاي ايران و سريلانكا در تهران آمادگي اين كشور را براي همكاري با ايران در جهت گسترش مناسبات تجاري با كشورهاي مستقل مشترك المنافع اعلام كرد. وي با اشاره به موقعيت جغرافيايي سريلانكا در جنوب آسيا و جمهوري اسلامي ايران در خاورميانه، خواستار گسترش همكاري هاي دو كشور در زمينه سرمايه گذاري مشترك و حضور در بازارهاي جهاني از جمله بازار كشورهاي آسياي مركزي شد. كينگزلي گفت: در حال حاضر جنوب شرق و شرق آسيا با بيش از يك ميليارد و ۲۰۰ هزار نفر جمعيت، از بازارهاي مهم جهان است كه ايران مي تواند با سرمايه گذاري مشترك و استفاده از موقعيت سريلانكا، به بازارهاي اين منطقه راه يابد.

قرارداد اوليه توليد خودروي غزال روسي در ايران به امضا رسيد

قرارداد اوليه راه اندازي خط توليد و مونتاژ يك نوع خودروي روسي با نام غزال در ايران منعقد شده است. مدير عامل سازمان همياري شهرداري هاي آذربايجان شرقي كه به نمايندگي از سوي اتحادييه سازمانهاي همياري، مسئوليت پيگيري و نهايي كردن اين قرارداد را بر عهده دارد در گفت و گو با ايرنا ضمن اعلام اين خبر گفت: پايين بودن قيمت، سادگي مونتاژ، سهولت

ساخت قطعات و کاربردهای متنوع این خودرو به عنوان کامیونت، مینی بوس، و آمبولانس و نیز امکان حضور در بازارهای فروش خودرو منطقه از جمله مزایای راه اندازی این خط تولید و مونتاژ است. مسایل مربوط به نهایی شدن این قرارداد در سفر اخیر هیأت اقتصادی استان آذربایجان شرقی به مسکو مورد بررسی قرار گرفت. این نوع خودرو با ظرفیت حمل و نقل ۱۵ نفر، توانایی تردد در خیابانهای کم عرض و محلات راداراست و در کاهش آلودگی شهرها نیز نقش مثبتی ایفا خواهد کرد. ظرفیت اولیه تولید این نوع خودرو در ایران، سالانه ۱۰ هزار دستگاه پیش بینی شده است و نیز در مرحله اول حدود ۴۰ درصد از قطعات آن نیز در داخل کشور تولید می شود. همچنین کارخانه روسی طبق قرارداد منعقدہ تعهد کرده است، ۳۰ درصد تولید قطعات این نوع خودرو از سوی صنعتگران ایران را خریداری کند. بر اساس این قرارداد صادرات خودرو غزال به کشورهای هندوستان، پاکستان و عراق نیز از تولیدات ساخت ایران خواهد بود. در قبال صدور این فن آوری، روسیه از ایران خشکبار و مواد غذایی خریداری خواهد کرد. برای راه اندازی خط تولید آن، شهر تبریز که از قطب های صنعت خودرو در کشور می باشد مدنظر قرار دارد. هم اکنون سالانه یکصد و بیست هزار دستگاه از این نوع خودرو در کشور روسیه تولید و به بازار فروش عرضه می شود.

صادرات خاویار ایران در سال جاری به کمتر از ۹۰ تن رسید

مدیرعامل شرکت شیلات ایران اعلام کرد با توجه به ادامه سیر نزولی صنعت خاویار کشور انتظار می رود صادرات سال جاری کمتر از ۹۰ تن باشد.

این تنزل به ویژه به دلیل صید غیرقانونی ماهی خاویاری در کشورهای مجاور دریا به وجود آمده است. بر همین اساس تولید خاویار ایران از اوایل دهه ۹۰ کاهش یافته است. سال گذشته میزان تولید خاویار ایران بیش از ۹۰ تن بود. ایران و روسیه، تولیدکنندگان عمده خاویار

جهان، متعهد شده‌اند علیه تولید غیرقانونی خاویار، که بین ۷ تا ۸ تن از بازار خاویار را شامل می‌شود، مبارزه کنند.

فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، که بشدت صنعت خاویار خود را کنترل می‌کرد، سه کشور جدید جمهوری آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان را در حاشیه دریای خزر به وجود آورد. ایران اظهار داشته است که این کشورها بدون رعایت اقدامات احتیاطی صنعت خاویار خود را ایجاد کرده‌اند. این کشورها به‌ویژه در کنترل صید غیرقانونی با موفقیت روبرو نبوده‌اند و این امر جمعیت ماهی خاویار را از ۲۰۰ میلیون در سال ۱۹۹۰ در مدت ۵ سال به ۶۰ میلیون رسانیده است. همچنین منابع دریای خزر به دلیل آلودگی ناشی از صنعت روبه رشد نفت در دریا نیز آسیب دیده است. در سال جاری ایران ۲۵ میلیون نوزاد ماهی خاویار را در دریا رها کرده و در تلاش است تا از طریق ممنوعیت تورهای ماهیگیری ظریف از جمعیت ماهی‌های نوزاد حفاظت کند.

ایران، عربستان را به ترانزیت کالاهایش از خاک ایران دعوت کرد

رئیس کل گمرک ایران در دیدار با مدیرکل گمرک عربستان خواستار ترانزیت کالاهای عربستان به منطقه آسیای مرکزی، افغانستان و ترکیه از طریق خاک ایران شد. وی در دیدار با آقای صالح بن علی البراک گفت: موقعیت ممتاز جغرافیایی جمهوری اسلامی ایران، مسیر کوتاه و امن، امکانات مواصلاتی و مناسب می‌تواند نیازهای بازرگانان و تجار عربستان سعودی را برای ترانزیت کالا به آسیای مرکزی برآورده سازد. وی با تأکید بر ظرفیتهای تجاری دو کشور گفت: سال گذشته ۴۷ میلیون دلار کالا از عربستان سعودی وارد ایران شد و ۵۳/۶ میلیون دلار کالا به آن کشور صادر کردیم در حالی که این حجم از مبادلات در مقایسه با توانایی‌ها و علایق دو کشور کافی نیست.

شمار ارمنی‌های پراکنده در کشورهای مختلف جهان

شمار ارمنی‌های پراکنده در کشورهای مختلف جهان بنابه آمار رسمی وزارت

امور خارجه ارمنستان (نوامبر ۱۹۹۹) چنین است:

ساحل عاج ۲۰	لتونی ۲،۵۰۰	اتیوپی ۹۰	آفریقای جنوبی ۲۰۰
کره جنوبی ۱۲	لبنان ۱۳۰،۰۰۰	فنلاند ۱،۰۰۰	آلبانی ۵۰۰
چک ۱۰،۰۰۰	لیتوانی ۲،۵۰۰	فرانسه ۴۵۰،۰۰۰	آلمان ۴۰،۰۰۰
سوریه ۱۰۰،۰۰۰	لوکزامبورگ ۶	گرجستان ۴۶۰،۰۰۰	آرژانتین ۱۳۰،۰۰۰
تاجیکستان ۳،۰۰۰	مکزیک ۵۰	غنا ۱۵	استرالیا ۴۵،۰۰۰
تایلند ۴۰	مولداوی ۷،۰۰۰	یونان ۲۰،۰۰۰	اتریش ۳،۰۰۰
ترکمنستان ۲۰،۰۰۰	نروژ ۱،۰۰۰	هلند ۳،۰۰۰	بلوروس ۲۵،۰۰۰
ترکیه ۸۰،۰۰۰	زلاتندو ۶۰۰	هنگ‌کنگ ۱۶	بلژیک ۵،۰۰۰
امارات متحده عرب ۳،۰۰۰	ازبکستان ۷۰،۰۰۰	مجارستان ۱۵،۰۰۰	برزیل ۲۰،۰۰۰
اوکراین ۱۵۰،۰۰۰	فیلیپین ۸	هند ۲۰۰	بلغارستان ۳۰،۰۰۰
اوروگوئه ۱۹،۰۰۰	لهستان ۱۰۰،۰۰۰	اندونزی ۱۰	کانادا ۵۰،۰۰۰
ونزوئلا ۲،۵۰۰	قطر ۱۵۰	عراق ۳،۰۰۰	شیلی ۱،۰۰۰
ویتنام ۸	رومانی ۱،۰۰۰	ایران ۱۵۰،۰۰۰	چین ۱۶
یوگسلاوی ۱۰،۰۰۰	روسیه ۱،۷۰۰،۰۰۰	اسرائیل ۳،۰۰۰	قبرس ۲،۰۰۰
زامبیا ۱۰	سنگال ۱۵	ایتالیا ۲،۰۰۰	کوبا ۱۰۰
_____	سنگاپور ۳۵	ژاپن ۱۰	دانمارک ۳،۰۰۰
_____	سودان ۱،۰۰۰	اردن ۳،۰۰۰	مصر ۱۰۰،۰۰۰
جمع ۴،۹۳۴،۶۱۱ نفر	سوئد ۳،۰۰۰	قزاقستان ۱۰،۰۰۰	اسپانیا ۱،۰۰۰
	سوئیس ۲،۰۰۰	قرقیزستان ۱،۰۰۰	استونی ۲۰۰۰
	انگلیس ۱۲،۰۰۰	کویت ۵،۰۰۰	آمریکا ۱،۰۰۰،۰۰۰

تبادل انرژی برق بین ایران و ترکمنستان

با احداث خط ۴۰۰ کیلو ولت علی آباد به مرز ترکمنستان، امکان تبادل انرژی برق بین ایران و ترکمنستان برقرار شد. براساس گزارش شرکت برق منطقه‌ای مازندران با احداث این خط که ۶۰ کیلومتر طول دارد و همچنین توسعه بی خط ۲۳۰ کیلو ولت در پست ۲۳۰ کیلو ولت فجر گنبد این تبادل انرژی میسر شد. برای اجرای این طرح ۲۲ میلیارد ریال هزینه شده است. همچنین مقرر شد موافقت نهایی مبادله دائم انرژی برق بین دو کشور در سطح وزیران نیروی ایران و انرژی ترکمنستان انجام شود. ایران و ترکمنستان اولین بار در تیرماه سال جاری به وسیله اجرای این طرح به مدت چهار ساعت مقدار ۲۵۸ مگاوات انرژی برق را با هم مبادله کردند. این مبادله انرژی در نشست مشترک نمایندگان سازمان توانیر و وزارت انرژی کشور ترکمنستان در محل پست ۲۳۰ کیلو ولت فجر گنبد با کنترل کنتورهای پست ایران در گنبد و پست نبیت داغ در ترکمنستان انجام شد.

اقتصاد آسیا، ۲۵ تیر ۱۳۷۹، شماره ۳۶۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

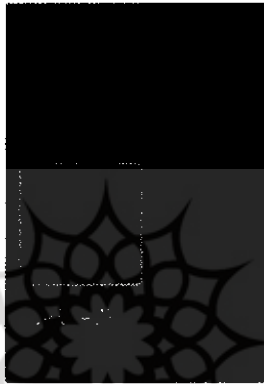
شپوهنځي ګاونډي علوم او مطالعات فرېنجي
پر تال جامع علوم انساني

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

جدیدترین کتابهای منتشر شده

هیأت فوق العاده قفقازیه

به کوشش رضا آذری شهرضایی

ژئوپلیتیک جدید ایران: از قزاقستان تا گرجستان

تألیف سید عطا تقوی اصل

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

جدیدترین کتابهای منتشر شده

طوفان بی پایان (عراق، سلاحهای سمی، و بازدارندگی)

ترجمه عباس منخبر

بازخوانی یک رویداد سیاسی (ریگان و گورباچف)

ترجمه بدرالزمان شهبازی

